

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobce: J. L., nar.,
bytem
zastoupen Mgr. Jiřím Slováčkem, Ph.D.,
advokátem se sídlem Štěpánská 640/45, 110 00 Praha 1

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí ze dne 19. 12. 2017, č. j. 521 020 071/315-PZA,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladu řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobce se včasné podanou žalobou, doručenou Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“ či „zdejší soud“), domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2017, č. j. R-23.5.2017-428/521 020 071 (dále též „prvostupňové

rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 28 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím byla pro nesplnění podmínek podle ustanovení § 28 a § 74 ZDP žádost žalobce, ve které požadoval přiznání starobního důchodu, zamítnuta. Správní orgán I. stupně v rozhodnutí uvedl, že nárok na starobní důchod v 59 letech dle ustanovení § 74 ZDP vzniká, pokud byl účastník řízení zaměstnán nejméně 15 let v I. A pracovní kategorii, avšak žalobce ke dni 20. 10. 2011, od něhož žádal o přiznání starobního důchodu, získal pouze 14 let a 323 dnů pojištění odpracovaných v preferované pracovní kategorii (tj. v I. A pracovní kategorii). Důchodový věk žalobce dle správního orgánu I. stupně činí 62 let a 10 měsíců.
3. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých uvedl, že při posuzování doby zaměstnání od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975, kdy pracoval na námořní lodi M/S R., nebyla žalovanou vzata do úvahy doba, kterou žalobce odpracoval během prázdnin.
4. Žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že období od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975, kdy byl žalobce na lodi naloděn jako „practicant“ chronologicky spadá do doby studia na „.....“ od 1. 9. 1971 do 13. 3. 1976. Absolvované studium v Polsku bylo následně postaveno naroveň studia na vysokých školách v ČR. Z potvrzení vydaného dne 13. 3. 2013 Ministerstvem dopravy poté vyplynulo, že předmětná doba byla dobou přípravy na budoucí povolání, tedy studiem na vysoké škole v Žalobce tak v období od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975 vykonával pouze povinnou praxi, která se považuje za součást vysokoškolského studia. Z toho důvodu byla tato doba hodnocena jako náhradní doba pojištění ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 ZDP, nikoli jako zaměstnání v I. pracovní kategorii. Žalobce získal v I. pracovní kategorii ke dni 31. 12. 1992 pouze 14 let a 323 dnů zaměstnání. Podmínkou pro nárok na starobní důchod v 59 letech bylo, aby žalobce získal 15 let zaměstnání v I. pracovní kategorii k 31. 12. 1992. Jelikož žalobce tyto podmínky nesplnil, nemohl mu být starobní důchod v 59 letech přiznán. Z hlediska platné právní úpravy nelze na období povinné námořní kadetské praxe nahlížet jako na dobu zaměstnání.

II. Žaloba

5. V žalobě ze dne 27. 2. 2018, doručené krajskému soudu téhož dne, uvedl, že napadené rozhodnutí považuje za nesprávné a vycházející z nesprávného právního posouzení věci.
6. Žalobce byl od 1. 9. 1971 do 13. 3. 1976 studentem denního studia Vysoké školy námořní v Cílem studia na námořních vysokých školách bylo nikoliv pouze teoreticky, nýbrž i prakticky připravit budoucí pracovníky na řízení lodí, tj. na posty vedoucích pracovníků. Během studia absolvovali studenti kromě teoretické výuky též praktickou výuku na školských lodích patřících Vysoké námořní škole v G.
7. Ve sporném období od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975 měli studenti celý sedmý a osmý semestr vykonávat praxi na komerční námořní lodi. Proto si žalobce zařídil na tehdejší

Československé námořní plavbě a.s. (dále jen „ČNP“) možnosti vykonat školou požadovanou praxi na námořní lodi. Dne 23. 7. 1974 žalobce podepsal v sídle ČNP řádnou pracovní smlouvu pro jedno nalodění na československou námořní loď M/S

na pracovní pozici „praktikant“ na dobu 8 – 10 měsíců, což pokrývalo požadovanou dobu dvou semestrů. Tato praxe byla školou hodnocena jako praxe vykonaná ve funkci námořníka v sedmém a osmém semestru ve funkci palubního asistenta. Celkově byl žalobce na lodi zaměstnán 1 rok, 1 měsíc a 8 dní jako člen posádky, tedy na ní strávil více než školou požadovanou dobu 8 měsíců. Žalobce proto nesouhlasil, že bylo předmětné období pouze součástí povinné praxe. Důvodem, proč žalobce na lodi strávil delší dobu, byla skutečnost, že žalobce ještě před odpracováním potřebné doby pro zápočet požádal ČNP o prodloužení nalodění a jeho žádosti bylo vyhověno. Podle platného pracovního řádu ČNP a kolektivní smlouvy nebylo potřebné na prodloužení nalodění vyhotovit novou pracovní smlouvu, proto bylo žalobci celé nalodění na lodi M/S R. zaznamenáno v námořní knížce jako jeden celek. Žalobce se tedy na loď nalodil jako praktikant, ale vylodil se jako brigádník.

8. Žalovaná tedy nepřihlédla k tomu, že po odpracování povinné praxe podle požadavků školy už žalobce dodatečně pracoval ještě během prázdnin, kdy už se nejednalo o povinnou praxi, což je od 104 do 165 dní odpracovaných v zaměstnání zařazeném do I. A pracovní kategorie. Jelikož se u žalobce po skončení povinné praxe již nejednalo o součást jeho studia, vykonával tak práci člena posádek námořních lodí, za kterou byl odměňován, a jednalo se tedy o pracovněprávní vztah. Jako člen posádky námořních lodí byl vystaven nepříznivým faktorům spojeným s jeho povoláním. Vzhledem k tomu, že zaměstnávání studentů během prázdnin si nevyžadovalo podle tehdy platných předpisů založení evidenčního listu, zaměstnavatel ČNP takto dobrovolně neučinil. V období roků 1974 a 1975 ještě nebyla práce na námořních lodích do I. pracovní kategorie zařazena, proto organizace ani nemohla takový evidenční list vést.
9. Žalobce proto uzavřel, že absolvoval praxi na komerční námořní lodi v požadované délce dvou semestrů, tedy v daleko větším rozsahu, než jaké požadovaly studijní osnovy. Žalobce nadto zdůraznil, že jeho předcházející prázdninové zaměstnání, které vykonával na říčních lodích ČSPD od 24. 7. 1973 do 30. 9. 1973 je v záznamech žalované i s evidenčním listem vedeno jako doba zaměstnání, nikoliv jako doba studia.
10. Žalobce dále podotknul, že na rozdíl od případu řešeného Nejvyšším správním soudem v jeho rozhodnutí ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. 7 Ads 151/2017 - 23, žalobce nepůsobil na námořní výcvikové lodi, nýbrž na komerční nákladní lodi. Z toho plynou i specifika spočívající ve způsobu nalodění. Nalodování na polských lodích probíhalo hromadně na základě žádosti školy a doby nalodění byly zapisovány do studijních indexů a studentské námořnické knížky. Na loď M/S R. se ale žalobce nalodoval s řádnou individuální pracovní smlouvou, která byla zapsaná do jeho námořnické knížky.
11. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

12. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 25. 6. 2018 uvedla, že dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu může být pojištěnci jím vykonávaná práce hodnocena v I. nebo II. pracovní kategorii jen v případě, jestliže název zaměstnání, které vykonává, a jeho číslo podle kvalifikačního katalogu je uvedeno v příslušném rezortním seznamu. Žalovaná zdůraznila, že profese „praktikant“ v tomto rezortním seznamu zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie není uvedena.
13. Z potvrzení vydaného ministerstvem dopravy ze dne 13. 3. 2013 vyplývá, že žalobce byl v období od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975 zaměstnán celkem 1 rok, 1 měsíc a 8 dnů jako člen posádky námořní lodi M/S R. jako praktikant v rámci soustavné přípravy na budoucí povolání (povinná praxe během studia). Tato doba tedy byla dobou přípravy na budoucí povolání a byla vykonána v rámci studijních povinností na Vysoké škole námořní v G. Žalovaná proto tuto dobu hodnotila jako náhradní dobu pojištění ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 ZDP, nikoli jako zaměstnání v I. pracovní kategorii.
14. Žalovaná dále poznamenala, že není možné podřadit funkci „praktikanta“, která v rezortním seznamu Ministerstva zahraničního obchodu uvedena není, pod profesi „palubního kadeta“. Pokud by orgán odpovědný za vydání rezortního seznamu mínil, že v preferované pracovní kategorii lze hodnotit i funkci „praktikanta“ vykonávajícího praxi na lodi v době studia, jistě by výkon této funkce zařadil do daného rezortního seznamu.
15. Žalovaná není oprávněna předmětnou dobu hodnotit ani jako dobu zaměstnání v I. A pracovní kategorii z titulu studia, neboť neexistuje žádná speciální úprava, která by takové zařazení do preferované pracovní kategorie umožňovala. Žalobcem zmiňované zaměstnání v období od 25. 7. 1973 do 30. 9. 1973, kdy žalobce brigádnicky pracoval na říčních lodích Československé plavky dunajské, bylo žalovanou hodnoceno ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 ZDP, a to na základě evidenčního listu vydaného zaměstnavatelem dne 28. 10. 1982.
16. S ohledem na výše uvedené žalovaná navrhl, aby krajský soud podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Replika žalobce

17. Žalobce ve své replice k vyjádření žalované ze dne 27. 8. 2019 nad rámec podané žaloby uvedl, že školou požadovaná praxe v délce 8 měsíců byla žalobcem vykonávána postupně na námořnických pozicích lodníka, námořníka 2. třídy a žalobce rovněž vykonával některé práce námořníka 1. třídy. Poté následovala asistentská část praxe s 3. palubním důstojníkem, 2. palubním důstojníkem a 1. palubním důstojníkem, která je zaznamenána i v indexu žalobce. Funkce praktikanta nebyla oficiální funkcí, jelikož oficiální funkcí byla pozice lodního palubního kadeta, kterou žalobce vykonával po skončení své povinné praxe a poté, co došlo k vyloštění palubního kadeta M. Š. V příslušném rezortním seznamu zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie je pozice lodního palubního kadeta již uvedena, proto je možné tvrdit, že žalobce vykonával v daném období práci spadající

do I. pracovní kategorie. O tom, že žalobce pracoval na pozici lodního palubního kadeta, svědčí skutečnost, že toto jeho pracovní zařazení bylo započítáno do doby 24 měsíců, která byla požadovaným minimem pro složení kvalifikačních zkoušek na námořního poručíka. Právě kvůli možnosti práce na pozici lodního palubního kadeta

si žalobce prodloužil pracovní smlouvu o jednu cestu. Žalobce následně diplom námořního poručíka získal.

18. I přes to, že žalobce vykonával práci na pozici lodního palubního kadeta, označení jeho funkce se v námořnické knížce nezměnilo. Tato skutečnost je dána tím, že podle tehdy platných vnitřních předpisů ČNP se platové podmínky a funkce, do které se pracovník nalodňoval, mohly měnit jen před naloděním na loď. Proto jeho pozice v námořnické knížce nemohla být změněna během probíhajícího nalodění.
19. V replice ze dne 26. 6. 2019 žalobce dodal, že po skončení jeho povinné praxe mu bylo prodlouženo nalodění, čímž mu byla prodloužena pracovní smlouva. Došlo tedy tak ke změně podmínek pracovní smlouvy dohodou stran v úpravě ustanovení § 516 zákona, č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Z principu tzv. kumulativní novace, ke které změnou smlouvy došlo, vyplývá, že z pohledu žalobce je nutno každé období, na kdy byl sjednán dodatek k pracovní smlouvě, posuzovat odděleně jako nový pracovněprávní vztah, protože prodloužení smlouvy znamená změnu podstatných náležitostí pracovní smlouvy. Pokud žalovaná posoudila z hlediska vykonávání studijní praxe více období najednou, aniž stavěla na jistotu to, zda se jednalo o praxi z pohledu školy nebo o výkon práce před důstojnickými zkouškami, posoudila v napadeném rozhodnutí relevantní období nesprávně.

V. Průběh ústního jednání

20. Krajský soud nařídil na den 27. 6. 2019 ústní jednání.
21. Žalobce nad rámec podané žaloby uvedl, že praxe uvedené ve vyjádření Vysoké námořní školy v G. považovala škola za součást studia. Výkon práce v nyní posuzovaném období byl realizován na námořní lodi československé u společnosti ČNP, která byla provozována dle československého práva a československých administrativních procesů. Při kapitánských zkouškách bylo nutné mít z důvodu vyšší míry uznávání kvalifikace praxi na československých lodích. Pokud se týká záznamů uvedených v indexu a námořnické knížce, plavení se na lodi M/S R. provozované ČNP zde bylo pouze uvedeno, ačkoliv to nebylo nezbytné z hlediska absolvování samotného studia na vysoké škole. Žalobce poznamenal, že v roce 1974 administrativně právní regulace požadovala, aby měl námořník vždy uzavřen pracovní poměr, jinak nemohl ani vyplout, což platilo i u ČNP. Československá plavba Dunajská v dané době správně oznamovala žalované všechny své zaměstnance. ČNP sice taktéž uzavírala s námořníky pracovní smlouvy, avšak tyto neoznamovala žalované. Žalobce nicméně nemůže být zkrácen na svých právech na základě pochybení tehdejší ČNP, která byla vázána administrativními předpisy. Se žalobcem byla uzavřena řádná pracovní smlouva, která byla poté prodloužena, přičemž se jednalo o kumulativní novaci. Dle názoru žalobce měla žalovaná posoudit každé nalodění žalobce zvlášť, když

- se v předmětném období jednalo o praxi na komerční námořní lodi, která byla vykonávána nad rámec povinné praxe potřebné k ukončení studia na vysoké škole.
22. Žalovaná k věci doplnila, že nelze přičítat k tíži žalované, že zaměstnavatel žalobce nesplnil své zákonné povinnosti.
23. Soud k důkazu provedl překlad indexu žalobce z Vysoké školy námořní v G., a to stran 50, 51 a 83, a kopii stran 12 a 13 námořní knížky žalobce. Dále byla k důkazu čtena kopie potvrzení Vysoké školy námořní v G. ze dne 24. 6. 2019, č. j. RP-425/053/2019, v polském jazyce, která byla za souhlasu soudu a stran řízení ústně přeložena osobou žalobce, jakož i kopie potvrzení zaměstnání na M/S R. ze dne 23. 4. 2018, zn. NA-985-2/04-2018, vydaného Národním archivem.
24. Navzdory návrhu žalobce nepovažoval soud za nezbytné provádět dokazování výsledkem žalobce a svědka V. B., jakož ani čtením průkazu způsobilosti žalobce, seznamu lodní posádky či záznamem písemné komunikace mezi zástupce žalobce a institucemi, neboť měl za to, že by jimi nebyly zjištěny žádné nové, pro věc relevantní, skutečnosti.

VI. Posouzení věci krajským soudem

25. Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).
26. Napadené rozhodnutí žalovaného krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).
27. Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.
28. V dané věci je sporné, zda žalobci měl být přiznán starobní důchod při dosažení věku 59 let (z důvodu výkonu zaměstnání po dobu 15 let v pracovní kategorii I. A ve smyslu ustanovení § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.).
29. Soud k tomu uvádí, že primárním předpokladem pro přiznání starobního důchodu je získání potřebné doby pojištění a dosažení stanoveného věku ve smyslu ustanovení § 29 ZDP.
- Ke snížení obecného důchodového věku pak může dojít v důsledku výkonu zaměstnání, jež byla podle dřívějších předpisů zařazena do I. pracovní kategorie. Do této kategorie zákon zařazoval zaměstnání, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, např. zaměstnání v hornictví, pod zemí, jakož i zaměstnání členů posádek námořních lodí (ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.). Konkrétní zaměstnání pak byla uvedena v tzv. rezortním seznamu zaměstnání. Rezortní seznam byl založen na metodě taxativního výčtu a byl závazný

nejen pro orgány provádějící důchodové pojištění, ale i pro všechny organizace v působnosti příslušného rezortu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 9. 2. 2011, č.j. 3 Ads 129/2010 - 82, „(...) ústřední orgány státní správy a ústřední orgány státní správy republik,

v jejichž oborech působnosti se vykonávají práce, které odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie, vydávaly svými výnosy resortní seznamy zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie. Za ostatní ústřední orgány a organizace, v jejichž oborech působnosti se vykonávají práce, které odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie, vydávalo tyto seznamy svým výnosem federální ministerstvo práce a sociálních věcí, a šlo-li o ústřední orgány a organizace republik, příslušné ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí republiky v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí. (...) Tyto resortní seznamy byly založeny na metodě taxativního výčtu. Pokud tedy nebylo konkrétní povolání (druh práce, kterou měl zaměstnanec v souladu s pracovní smlouvou v podniku vykonávat) zařazeno v příslušném resortním seznamu jako zaměstnání zařazené do I. či II. pracovní kategorie, nemohlo být na základě rozšiřujícího výkladu ustanovení zákona či prováděcího nařízení do takové kategorie podřazeno, a to ani na základě soudního uvážení (k tomu viz např. Burdová, E. a kol. O důchodovém zabezpečení pracujících. Praha: Práce, 1988, s. 70-71). Soudy však mohly podle výsledků provedeného dokazování vyslovit, že pracovník splňuje podmínky pro zařazení do I. či II. pracovní kategorie v případě, že práce jím vykonávaná odpovídala zcela některému zaměstnání zařazenému do I. nebo II. pracovní kategorie, přičemž ovšem musely zkoumat všechny podmínky, za nichž mohlo být zaměstnání zařazeno do resortního seznamu (srv. k tomu stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 10. 10. 1977, sp. zn. Cpjf 46/77, publikováno v č. 1/1978 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu). Tento výkladový přístup je třeba i z dnešního pohledu vyhodnotit jako souladný s principem právní jistoty a veřejného subjektivního práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří realizovaného zákonými a podzákonými prostředky práva sociálního zabezpečení. Obdobný názor zaujal ve své rozhodovací praxi i Nejvyšší správní soud (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 6 Ads 109/2007-110, přístupný na www.nssoud.cz), z něhož vyplývá, že pokud práce, kterou stěžovatel vykonával, odpovídá zaměstnání zařazenému v resortním seznamu do preferované II. pracovní kategorie, nelze ji zařadit do I. pracovní kategorie, přestože práce byla vykonávána ve ztížených pracovních podmínkách, které u vyjmenovaných druhů pracovních činností zařazení do I. pracovní kategorie odůvodňovaly.“ Stejně tak lze poukázat i na další judikaturu správních soudů, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 141/2011 - 87, rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 5. 2015, č. j. 18 Ad 2/2015 - 15, či rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 11. 2007, č. j. 16 Cad 148/2006 - 81 aj.

30. Krajský soud při svém rozhodování vycházel mj. z obsahu dávkového spisu, ze kterého zjistil, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 10. 8. 2015 vydalo rozhodnutí č. j. MSMT-143/2015/1293, že studium v oboru námořní přeprava na republika v době od 1. 9. 1971 do 13. 3. 1976 je postaveno na roveň studia na vysokých školách v České republice.

31. Podle potvrzení zaměstnání na námořní lodi ze dne 13. 3. 2013, č. j. 20/2013-230-ORG/1, vyhotoveného Ministerstvem dopravy, odborem plavby, Ministerstvo dopravy potvrdilo na základě úředních záznamů učiněných v námořní knížce č. 4, potvrzených zastupitelským úřadem ve Štětíně, že byl žalobce v období od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975 zaměstnán celkem 1 rok, 1 měsíc a 8 dní jako člen posádky námořní lodi M/S R. jako praktikant v rámci soustavné přípravy na povolání (povinná praxe během studia).
32. Ze stran 12 a 13 námořní knížky žalobce vyplynulo, že byl žalobce dne 24. 7. 1974 ve Š. naloděn na loď M/S R., provozovanou ČNP, na pozici označené jako „practicant“, vyloďen byl v Havaně dne 1. 9. 1975, přičemž jeho služba trvala celkem 1 rok, 1 měsíc a 8 dní.
33. V dané věci následně žalovaná v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že žádosti žalobce o starobní důchod nelze vyhovět, neboť nebyl zaměstnán 15 roků v I. A pracovní kategorii (a nesplnil tak podmínku uvedenou v ustanovení § 174 zákona č. 100/1988 Sb.). Zdejší soud souhlasí se žalovanou, že žalobce nebyl zaměstnán v uvedené pracovní kategorii celých 15 roků.
34. Mezi stranami není nikterak sporné, že žalobce po dokončení vysoké školy (tj. po roce 1976) vykonával více než 14 let zaměstnání v I. A pracovní kategorii. Zásadní právní otázkou v této věci bylo posouzení, zda žalobce v obdobích od 24. 7. 1974 do 1. 9. 1975 (tj. v době, kdy studoval na Vysoké škole námořní v G.) vykonával práce na námořních lodích v pracovně právním vztahu zakládajícím účast na nemocenském, resp. důchodovém pojištění. Přitom bylo na žalobci, aby uvedené pracovně právní vztahy prokázal. Podle názoru zdejšího soudu však nelze uvedenou dobu považovat za dobu zaměstnání v I. A pracovní kategorii. Právní úprava a správní spis pro takové tvrzení žalobce oporu neposkytuje. To stejné platí i pro listiny předložené žalobcem v řízení před krajským soudem, tj. seznam lodní posádky na M/S R., průkaz způsobilosti žalobce a překlad indexu žalobce z Vysoké školy námořní v G.
35. Z překladu indexu žalobce z Vysoké školy námořní v G. bylo zjištěno, že žalobce ve čtvrtém studijním roce, ve školním roce 1974/75, vykonal na lodi M/S R. (v překladu dle názoru soudu vinou chybného přechtení vlastnoručně psaného názvu dané lodi psacím písmem přeloženo nesprávně jako „R.“) námořní a asistentskou praxi.
36. Dle potvrzení Vysoké školy námořní v G. ze dne 24. 6. 2019, č. j. RP-425/053/2019, bylo osvědčeno, že žalobce počal denní studium na dané škole dne 1. 10. 1971, které dokončil po celkem 9 semetrech dne 13. 3. 1976. V průběhu studia vykonal praxi na školních lodích, a to v období 21. 2. 1972 – 5. 3. 1972 na lodi M/S Zenit, v období 1. 4. 1973 – 20. 7. 1973 na lodi S/S Dar P., v období 29. 3. 1974 – 11. 4. 1974 na lodi M/S H. a v období 20. 10. 1975 – 31. 10. 1975 na lodi M/S H.

37. Z potvrzení zaměstnání na M/S R. ze dne 23. 4. 2018, zn. NA-985-2/04-2018, vydaného Národním archivem, bylo zjištěno, že byl nalezen v archivním fondu ČNP Seznam lodní posádky M/S R., ve kterém je na straně 98 pod pořadovým číslem 471 uveden žalobce. Z dalších údajů vyplývá, že se žalobce nalodil jako praktikant dne 24. 7. 1974 ve Štětíně a loď opustil dne 1. 9. 1975 v Havaně. Pracovní smlouva mezi ČNP a žalobcem se v archivním fondu ČNP nenachází.
38. Z žalobcem předložených listin, jakož i z listin založených ve správním spisu, tedy vyplývá,
že žalobce v předmětném období, kdy byl studentem na Vysoké škole námořní v G., vykonával námořní (případně asistentskou) praxi na lodi M/S R., tedy připravoval se na budoucí povolání, když na této lodi působil dle všech dostupných listinných důkazů
ve funkci „praktikant“. S ohledem na uvedené listiny nelze souhlasit s tím, že by předmětnou praxi nebylo možné považovat za praxi vykonávanou během studia, neboť ze všech předložených listin, především však z překladu indexu žalobce, je zřejmé, že žalobce tuto praxi vykonával v rámci studia na vysoké škole jakožto praxi povinnou, tedy se soustavně připravoval na budoucí povolání. Ze všech výše zmíněných listin lze přitom
dovodit, že žalobce na lodi M/S R. ve sporném období vykonával činnost na pozici „praktikant“, která byla součástí praxe v průběhu studia na vysoké škole.
39. Výkon popsané praxe (uskutečňované během vysokoškolského studia) nelze považovat za výkon zaměstnání v preferované pracovní kategorii I. A. Jestliže soud vycházel ze shora uvedených listinných důkazů dodatečně předložených v řízení žalobcem, pak dospěl k závěru, že práce konané žalobcem na námořních lodích ve výše uvedeném období spadaly pod soustavnou přípravu na budoucí povolání, a byly tedy nesporně součástí studia Vysoké školy námořní v G., které bylo postaveno na roveň studiu na vysokých školách v České republice a to rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 10. 8. 2015 č. j. MSMT-143/2015/1293. Tuto dobu praxe jako součástí studia není možno dle předpisů platných před 1. 1. 1996 hodnotit jako dobu pojištění v preferované pracovní kategorii. Právní úprava explicitně neumožňovala považovat přípravu na budoucí povolání za výkon zaměstnání v preferované kategorii. Krajský soud k tomuto uvádí, že jedinou výjimkou bylo ustanovení § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., podle něhož se doba studia žáka středního odborného učiliště připravovaného pro zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie započítává jako doba zaměstnání této pracovní kategorie, jestliže se praktické vyučování provádí pravidelně na pracovištích nebo provozech, kde se vykonávají zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie. Jde-li o zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, započítá se tato doba studia od počátku školního roku, v němž se žák podle učebního plánu pravidelně připravuje na budoucí povolání na pracovištích pod zemí.
40. Žalobce přitom v podané žalobě ani relevantně netvrdil, že by podmínky uvedené v ustanovení § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. splnil. Zdejší soud přitakává žalované, že uvedené podmínky splněny nebyly. Žalobce totiž mj. nestudoval střední odborné učiliště, nýbrž vysokou školu, což vyplývá mj. z rozhodnutí Ministerstva

školství, mládeže
a tělovýchovy ze dne 10. 8. 2015, kterým bylo vysloveno, že studium na Vysoké škole
námořní v G. je postaveno na roveň studiu na vysokých školách v České republice.

41. Ostatně i z vyjádření ČNP vyplynulo, že ve složce žalobce v archivu ČNP nebyla nalezena žádná informace o nalodění na M/S R. v letech 1974 až 1975, přičemž tato praxe není uvedena ani na kopii Diplomu WSM G., která je ve složce obsažena. V Národním archivu sice byla v archivním fondu ČNP informace o nalodění žalobce na M/S R. dohledána, nicméně žádná pracovní smlouva mezi žalobcem a ČNP nebyla v rozhodném období v archivu nalezena. Zaměstnání u ČNP je na ELDP zaznamenáno až v období od 30. 6. 1976 do 31. 7. 1978, ne však dříve. Žalobce žádnou jinou relevantní listinu, ze které by jednoznačně vyplývalo, že během svého vysokoškolského studia vykonával činnost v preferované kategorii, nepředložil. Stejně tak nedoložil, že by jeho zaměstnavatelem v uvedených dobách byla skutečně ČNP, resp. že by z vyplácených odměn přispíval do systému sociálního zabezpečení. Jak již bylo nadto výše naznačeno, přípravu na budoucí povolání žalobce zákonodárce neumožňoval považovat za výkon zaměstnání v preferované kategorii; z právní úpravy nelze dovodit vůli zákonodárce podřadit výkon přípravy na takové budoucí povolání (námořní poručík) pod výkon zaměstnání v preferované pracovní kategorii (a to i za situace, že by byla honorována). Na uvedeném závěru by nemohlo nic změnit ani žalobcem navrhované provedení důkazu vyslechnutím V. B. k prokázání délky zaměstnání a pracovního zařazení žalobce na předmětné lodi, vyslechnutím žalobce samotného či čtením obsahu průkazu způsobilosti žalobce a seznamu lodní posádky. Soud se přitom zcela ztotožnil s argumentací žalované, že funkci „praktikant“ nelze bez dalšího podřadit pod funkci „palubního kadeta“, která je v rezortním seznamu uvedena a kterou lze uplatnit až po řádném ukončení studia. Jestliže by Ministerstvo zahraničního obchodu mělo zájem na zařazení funkce „praktikanta“ do seznamu zaměstnání zařazených v I. a II. pracovní kategorii, jistě by takto učinilo, neboť jsou tyto seznamy co do svého obsahu značně vyčerpávající. Nadto jak již soud uvedl výše v odůvodnění, výčet uvedený v rezortním seznamu je výčtem taxativním, tudíž do něj nelze bez bližšího zdůvodnění samovolně podřazovat pod zde vyjmenovaná zaměstnání jiná zaměstnání. Lze přitom dále poznamenat, že ze všech dostupných listin je seznatelné, že žalobce na lodi M/S R. vykonával funkci „praktikant“. Krajský soud proto vyhodnotil provedení důkazu výsledkem svědka pro jeho nadbytečnost za nedůvodné, neboť by jeho provedení nemohlo na řešení věci soudem ničeho změnit.
42. Lze tedy uzavřít, že žalovaná nepochybila, pokud žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu nevyhověla. Pouze nad rámec všeho výše uvedeného krajský soud dodává, že si plně uvědomuje, jaká doba žalobci scházela k dosažení 15 let zaměstnání v I. A pracovní kategorii. Právní úprava však ani krajskému soudu neumožňuje prominout chybějící dobu zaměstnání potřebnou pro přiznání požadovaného starobního důchodu, pokud k takovému závěru scházejí rozhodující podklady. Pouze pro úplnost zdejší soud dodává, že ze správního spisu vyplývá, že důchodový věk žalobce měl činit 62 let a 10 měsíců, kterého měl žalobce dosáhnout již v roce 2015, tudíž by žalobci již měl být starobní důchod přiznán.

43. Jestliže tedy žalobce fakticky požadoval odstranění tvrdosti zákona, musí soud poznamenat, že není jeho pravomocí odstranit případnou tvrdost zákona, neboť mu žádný zákon takovou pravomoc nesvěřuje. Soud nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoliv právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat zákona jen pro tvrdost jeho aplikace. Takovým způsobem by soud vykročil z mezí, které mu v systému dělby moci ukládá český právní řád. Zdejší soud však zcela chápe složitost nastalé situace pro žalobce, který, ač ne vlastní vinou, mohl být administrativní chybou ze strany jeho zaměstnavatele fakticky zkrácen na svých právech, přičemž takové pochybení lze vlastními silami žalobce po tolika letech pouze ztěžší napravit. Současně však takové pochybení zaměstnavatele žalobce nelze klást k tíži žalované, která musí celou věc vždy posuzovat dle podkladů, jež má k dispozici a nemůže své rozhodnutí stavět na domněnkách a předpokladech. Krajský soud nicméně žalobci dává na vědomí institut odstranění tvrdosti zákona ve smyslu ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Tento institut slouží jako korektiv přísnosti nebo nespravedlnosti dopadů právních předpisů důchodového pojištění. Pokud má žalobce za to, že dopad zákona je na něj nepřiměřeně tvrdý, což krajský soud vzhledem ke zjištěným skutečnostem nevyklučuje, může k dosažení zamýšleného cíle opakovaně využít právě žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

VII. Závěr a náklady řízení

44. Optikou shora učiněného náhledu je proto zřejmé, že postup žalované nevybočil z rámce zákonem stanovených právních hledisek, v odůvodnění rozhodnutí jsou správně posouzeny rozhodující právní i faktické skutečnosti, z nichž žalovaná vycházela, skutková zjištění jsou přehledně a srozumitelně uvedena a vyplývají z uvedených důkazů. Skutkový stav věci byl tedy zjištěn v souladu s ustanovením § 3 správního řádu. Soud neshledal ve správním řízení žádná procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

45. Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

46. Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti a žalobce nebyl v řízení úspěšný, protože nemá právo na náhradu nákladů řízení.

47. Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne

Nejvyššího jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel

zastoupen

něj advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za
 jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle
 zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 4. července 2019

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.